

Ocena zrelosti nacionalnega okvira za vzpostavitev in delovanje energetske skupnosti v Sloveniji

Izroček 3.1

Vsebina tega izročila odraža zgolj stališče avtorjev. Odgovornost za vsebino tega poročila je na strani avtorjev. Poročilo ne odraža mnenj Evropske unije.

Izjava o zavrnitvi odgovornosti

Financirano s strani Evropske unije. Stališča in mnenja izražena v tem poročilu pripadajo izključno avtorjem in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali CINEA. Zanje ne moreta odgovarjati niti Evropska unija, niti organ, ki dodeljuje pomoč.

Obvestilo o avtorskih pravicah

©2024 Life Comet konzorcijski partnerji. Vse pravice pridržane.

Sofinancirano s strani Evropske unije

Povzetek

Energetske skupnosti v Sloveniji so na minimalni stopnji razvoja.

1. Nezadovoljiv regulativni okvir

Regulativni okvir je na več mestih nejasen in nedorečen. Poleg tega je v predpisih urejena le samooskrba z električno energijo iz OVE, medtem ko druge možnosti sodelovanja energetske skupnosti pri energetskem prehodu niso urejene.

2. Strateški dokumenti skopo o energetskih skupnosti

Osnutek posodobljenega NEPN energetske skupnosti ne spregleda, a je njegovo izvajanje, glede na dosedanje izkušnje, vprašljivo. Nov Energetski zakon občinam nalaga vzpostavitev energetske skupnosti v okviru LEK-ov.

3. Financiranje za skupnosti se izboljšuje

Na voljo je naložbena pomoč, posojila Eko sklada s subvencionirano obrestno mero, manjka pa finančna podpora za tehnično pomoč, ki bi nastajajočim energetskim skupnostim olajšala pripravo projektov.

4. Nerazviti poslovni modeli

Do sedaj je bil v praksi preizkušen in delujoč le model, ki je temeljil na sistemu net-meteringa, ki pa je z novo ureditvijo samooskrbe ukinjen. Razviti je treba nove poslovne modele, ki morajo biti podprti tudi z regulativnimi ukrepi.

5. Projekti skupnostne samooskrbe stojijo

Do konca leta 2023 je bila samooskrba omogočena z letnim net-meteringom, ki je zdaj ukinjen, določitev obračunskega obdobja pa je prepuščena trgu. Ker dobavitelji še niso pripravljeni na izvajanje novega sistema in trenutno ne sklepajo pogodb o skupnostni samooskrbi, se projekti samooskrbnih skupnosti ustavljajo.

6. Mreža za energetske skupnosti

Pred kratkim je bila ustanovljena mreža za energetske skupnosti, katere glavni namen je z združevanjem znanja in izkušenj, krepiti zagovorniške aktivnosti za izboljšanje podpornega okolja za energetske skupnosti.

LIFE COMET profil projekta

Številka projekta pogodbe:	101120519
Akronim:	LIFE22-CET-Life COMET
Naslov:	Coalitions for Community Energy Catalysation in Eastern EU
Tema:	LIFE-2022-CET-ENERCOM
Datum začetka:	01/11/2023
Trajanje:	36 mesecev

Delovni paket:	Work Package 3: National Coalitions' Capacity Building
Vodja priprave izročka:	FOC
Avtorji (organizacije):	Barbara Kvac, Luka Mofardin (FOC)
Notranji pregledovalec:	Rajko Leban (GOLEA)
Status:	Končna verzija
Datum priprave:	30. 11. 2024
Verzija:	1.0
Klasifikacija:	Javno

Partnerji

Ime partnerja	Kratica	Država
1 ZELENNA ENERGETSKA ZADRUGA	ZEZ	HR
2 RESCOOP EU ASBL	RESC	BE
3 KOINONIKI SYNETAIRISTIKI EPICHEIRISI SYLLOGIKIS KAI KOINONIKIS OFELEIAS ILEKTRA ENERGY KOINONIKI SYNETAIRISTIKI EPICHEIRISI ANANEOSIMON PIGON (ELECTRA ENERGY COOPERATIVE)	ELE	GR
4 TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL	TT	EE
5 SZOVETKEZETISEGET TAMOGATO EGYESULET (SOLIDARITY ECONOMY CENTER)	SEC	HU
6 FOCUS DRUSTVO ZA SONARAVEN RAZVOJ	FOC	SI
7 PLZ SPOLDZIELNIA (CoopTechHub)	PLZ Coop (CTH)	PL
8 COOPERATIVEDEENERGIE.RO SOCIETATE COOPERATIVA EUROPEANA CU RASPUNDERE LIMITATA	CdE	RO

Zgodovina dokumenta

Verzija	Datum	Avtor (Partner)	Opombe
0.1	20. 10. 2024		Osnutek poročila
0.2	30. 10. 2024		Pregled poročila
0.3	15. 11. 2024		Končna verzija
1.0	30. 11. 2024		Oddana verzija

Kazalo

1.	UVOD	9
2.	METODOLOGIJA.....	9
3.	STANJE IN STOPNJA RAZVOJA ENERGETSKIH SKUPNOSTI V SLOVENIJI	10
3.1.	Uvod	10
3.2.	Stanje energetske skupnosti v Sloveniji	10
3.3.	Stopnja razvitosti energetske skupnosti v Sloveniji	22
4.	AKCIJSKI NAČRT ZA NADGRADNJO ZRELOSTI ENERGETSKIH SKUPNOSTI	24
4.1.	Akcijski načrt za nadgradnjo zrelosti energetske skupnosti	25
5.	ZAKLJUČEK IN PRIPOROČILA POLITIK	29
5.1.	Glavne ugotovitve analize	29
5.2.	Priporočila za odločevalce	30
6.	SUMMARY OF REPORT IN ENGLISH	32
7.	MATURITY UPGRADE ACTION PLAN IN ENGLISH.....	34
	PRILOGA 1	38
	PRILOGA 2	39
	PRILOGA 3	43

Seznam tabel

Tabela 1: Trenutno stanje razvitosti energetske skupnosti v Sloveniji (ocena narejena oktobra 2024)	22
Tabela 2: Prikaz izboljšanja stopnje zrelosti energetske skupnosti v Sloveniji po posameznih kriterijih	24
Tabela 3: Akcijski načrt za nadgradnjo zrelosti energetske skupnosti v Sloveniji	28
Tabela 4: Action Plan to Upgrade the Maturity of Energy Communities in Slovenia	37

Seznam slik

Slika 1: Napredek pri prenosu opredelitev skupnosti za obnovljive vire energije (REC) in energetske skupnosti državljanov (CEC), kjer je Slovenija dosegla povprečni napredek (REScoop sledilnik)	12
Slika 2: Napredek prenosa glavnih pravnih določb EU o omogočitvenih okvirih in nacionalnih podpornih shemah za skupnosti za obnovljive vire energije in skupnosti za energijo državljanov (CEC) v nacionalno zakonodajo, kjer je bila Slovenija ocenjena z nezadostno (REScoop sledilnik).....	14

1. Uvod

V Sloveniji so energetske skupnosti še v začetni fazi razvoja. Medtem, ko imamo v zakonodaji opredeljene definicije tako energetske skupnosti državljanov kot energetske skupnosti na področju obnovljivih virov energije, postopek registracije za nobeno vrsto energetske skupnosti ni opredeljen, zato je nemogoče ugotoviti, koliko jih dejansko že obstaja. V praksi se v zadnjem času ustanavljajo predvsem samooskrbne skupnosti, ki niso nujno organizirane kot energetske skupnosti, saj nam zakonodaja omogoča pogodbeno urejanje medsebojnih razmerij in v veliko primerih gre za skupnosti, ki jih organizirajo energetska podjetja.

Poleg samooskrbnih skupnosti pri nas obstaja tudi nekaj energetske zadrug, ki so izvedle projekte daljinskega ogrevanja na lesno biomaso, najstarejša energetska zadruga pa je Energetska zadruga Soča-Trenta, ki ima v lasti prvo skupnostno malo hidro elektrarno.

Zaradi energetske krize in posledično visokih cen energije, se od leta 2022 naprej povečuje interes ljudi za samooskrbo. Zaradi zasedenosti omrežja pa se vse pogosteje dogaja, da zainteresirani posamezniki ne pridobijo soglasij za priključitev individualnih samooskrbnih naprav v omrežje, kar povečuje interes za sodelovanje v energetske skupnostih.

Energetske skupnosti kot pomembne akterje v pravičnem energetske prehod, vsaj na deklarativni ravni, prepoznava tudi država. Čeprav vlada še ni sprejela omogočitenega načrta za energetske skupnosti, se vladna podpora skupnostim kaže predvsem v shemah finančnih podpor, kjer so projekti skupnosti praviloma deležni višjih subvencij.

2. Metodologija

Za oceno nacionalnega okvira za razvoj in delovanje energetske skupnosti, so partnerji projekta Life-COMET razvili predlogo (glej **Priloga 1**) z usmeritvenimi vprašanji, ki je bila uporabljena za oceno razvoja in delovanja energetske skupnosti v vsakem nacionalnem kontekstu. Za razvoj metodologije za oceno razvoja energetske skupnosti na nacionalni ravni je konzorcij razvil celovito, prilagojeno orodje (glej **Priloga 2**). Za pripravo prilagojenih nacionalnih akcijskih načrtov pa je konzorcij razvil orodje, s katerim je ocenil, kaj želijo partnerji do konca projekta doseči v smislu nadgradnje razvoja energetske skupnosti (glej **Priloga 3**).

3. Stanje in stopnja razvoja energetske skupnosti v Sloveniji

3.1. Uvod

Stanje energetske skupnosti v vsaki od partnerskih držav, ki sodelujejo v projektu Life-COMET (Hrvaška, Grčija, Estonija, Madžarska, Poljska, Romunija, Slovenija), je bilo ocenjeno na podlagi 9 meril: **(1) politična volja, (2) nacionalni proces prenosa evropske zakonodaje, (3) lokalne, regionalne in nacionalne strategije, (4) regulativni okvir, (5) poslovni modeli, (6) financiranje, (7) kolektivna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost, (8) mreženje, znanje in ozaveščenost ter (9) vključevanje deležnikov.**

Ocene so bile opravljene na podlagi obstoječih študij in predpisov. Energetske skupnosti v Republiki Sloveniji urejata Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE)¹ ter Zakon o oskrbi z električno energijo (ZOEI)², ki sta bila pomemben vir informacij za našo analizo. Statistični podatki so bili pridobljeni na spletnih straneh Agencije RS za energijo.

3.2. Stanje energetske skupnosti v Sloveniji

1. Politična volja

Načelna podpora energetskim skupnostim s strani političnih odločevalcev se je v zadnjem času povišala, kar se kaže skozi izjave visokih predstavnikov vlade na javnih dogodkih in omembah skupnosti v strateških dokumentih. Izjavam je sledilo tudi nekaj pozitivnih sprememb, ki bodisi izboljšujejo pogoje delovanja energetske skupnosti, bodisi odpirajo zanje nove priložnosti (podrobneje v nadaljevanju). Kljub temu vlada pri podpori energetskim skupnostim ni konsistentna, saj kadar mora tehtati med interesi skupnosti in interesi drugih energetske akterjev, praviloma podpre stališča slednjih.

2. Nacionalni proces prenosa evropske zakonodaje

Energetske skupnosti v Sloveniji urejata Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE)³, ki opredeljuje energetske skupnosti na področju obnovljivih virov energije (skupnosti OVE) ter Zakon o oskrbi z električno energijo (ZOEI)⁴, ki opredeljuje energetske skupnosti državljanov. S tema zakonoma se v pravni red Republike Slovenije prenašata Direktiva (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov⁵ ter

¹ <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8236>

² <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-3349?sop=2021-01-3349>

³ <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8236>

⁴ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-3349?sop=2021-01-3349>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001>

Direktiva (EU) 2019/944 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije⁶. Slovenija je tako ob prenosu evropskih direktiv v svojo zakonodajo prenesla dve opredelitvi energetske skupnosti: Energetska skupnost državljanov (angl. Citizen Energy Community – CEC), ki je opredeljena v 24. členu Zakona o oskrbi z električno energijo ter »Skupnost na področju energije iz obnovljivih virov, ki je pravna oseba« (angl. Renewable Energy Community – REC)⁷, ki je opredeljena v Zakonu o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije.

Sledilnik prenosa evropske zakonodaje o energetske skupnosti v nacionalni kontekst evropskih držav, ki so ga pripravili pri REScoop, evropski federaciji energetske skupnosti, in ocenjuje napredek pri prenosu opredelitev energetske skupnosti na področju obnovljivih virov energije (REC) in energetske skupnosti državljanov (CEC) v nacionalne predpise, ocenjuje, da je pri prenosu evropske zakonodaje na tem področju Slovenija dosegla povprečni napredek⁸. Sledilnik ocenjuje, da gre pri slovenskem prenosu direktiv v večji meri zgolj za prepis evropskih določil, ki jih je treba za učinkovito izvajanje še dodatno razdelati in pojasniti. Prenos direktiv v slovensko zakonodajo predstavlja podlago za razvoj omogočitvenih ukrepov in podporne sheme za energetske skupnosti. Vendar še vedno manjkajo konkretni ukrepi za posamezne vidike omogočitvenega okvira.

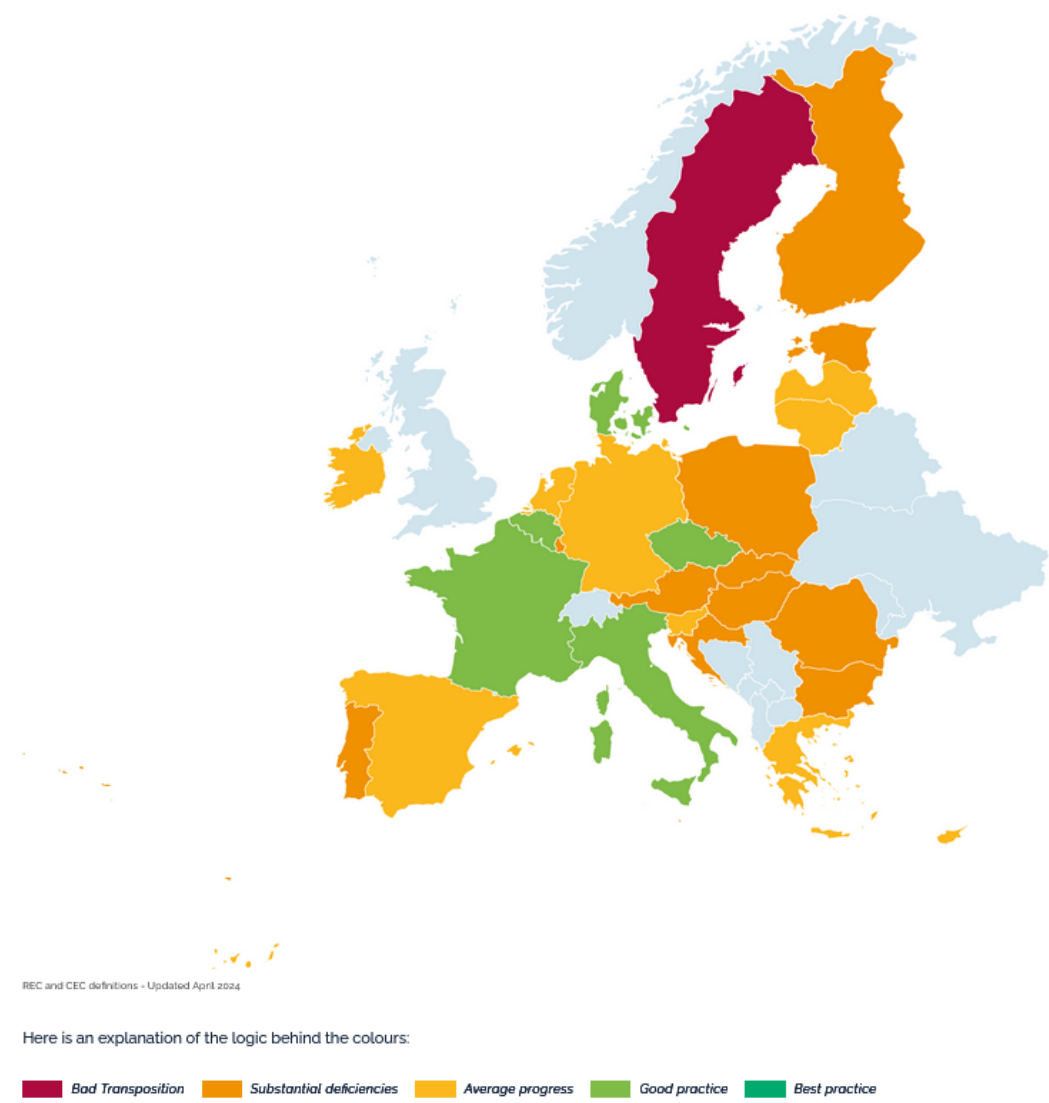
Poleg definicije energetske skupnosti na področju obnovljivih virov energije in definicije energetske skupnosti državljanov, so v predpisih opredeljena tudi merila odprtega in prostovoljnega sodelovanja, upravičenosti do sodelovanja, učinkovitega nadzora ter zahteve po bližini in načelo avtonomije.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A32019L0944>

⁷ https://dnevi-energetikov.si/wp-content/uploads/2022/04/E.-Kosnjek-_-IJS-CEU.pdf

⁸ Sledilnik je dostopen na povezavi: <https://www.rescoop.eu/policy/transposition-tracker/rec-cec-definitions>

Slika 1: Napredek pri prenosu opredelitev skupnosti za obnovljive vire energije (REC) in energetske skupnosti državljanov (CEC), kjer je Slovenija dosegla povprečni napredek (REScoop sledilnik)

Za skupnost na področju energije iz obnovljivih virov, ki je pravna oseba, je ob prenosu zakonodaje Slovenija v skladu z evropsko zakonodajo upoštevala merila odprtega in prostovoljnega sodelovanja, upravičenosti do sodelovanja, dejanskega nadzora ter zahteve po bližini: »Skupnost na področju energije iz obnovljivih virov, ki je pravna oseba, je pravna oseba, ki temelji na odprti in prostovoljni udeležbi, je samostojna in jo dejansko nadzorujejo družbeniki ali člani, ki so v bližini projektov na področju energije iz obnovljivih virov, ki jih ima ta pravna oseba v lasti in jih razvija; katere družbeniki ali člani so pravne ali fizične osebe, razen pravnih oseb, ki opravljajo gospodarsko dejavnost in niso MSP; katere glavni cilj je zagotoviti okoljske, gospodarske in socialne skupnostne koristi za svoje družbenike ali člane ali lokalna območja, kjer deluje, in ne toliko finančne dobičke.« V skladu z ZSROVE ima skupnost OVE pravico do proizvodnje, porabe, shranjevanja in prodaje energije iz obnovljivih virov, tudi na podlagi pogodb o nakupu električne energije iz obnovljivih virov ter da enakopravno dostopa do vseh ustreznih energetskega trgo tako neposredno kot prek agregiranja.

Za energetske skupnosti državljanov zakonska opredelitev vključuje merila prostovoljnega in odprtega sodelovanja, upravičenosti do sodelovanja (v energetske skupnosti državljanov lahko sodeluje subjekt katere koli velikosti) ter dejanskega nadzora članov ali družbenikov, ki so fizične osebe, lokalni organi, vključno z občinami, ali mala

podjetja.⁹ ZOEE določa tudi, da se energetska skupnost državljanov ustanovi kot zadruga po zakonu, ki ureja zadruge, ki je tako edina možna pravna oblika – v nasprotju s skupnostjo OVE, za katero pravna oblika ni opredeljena.

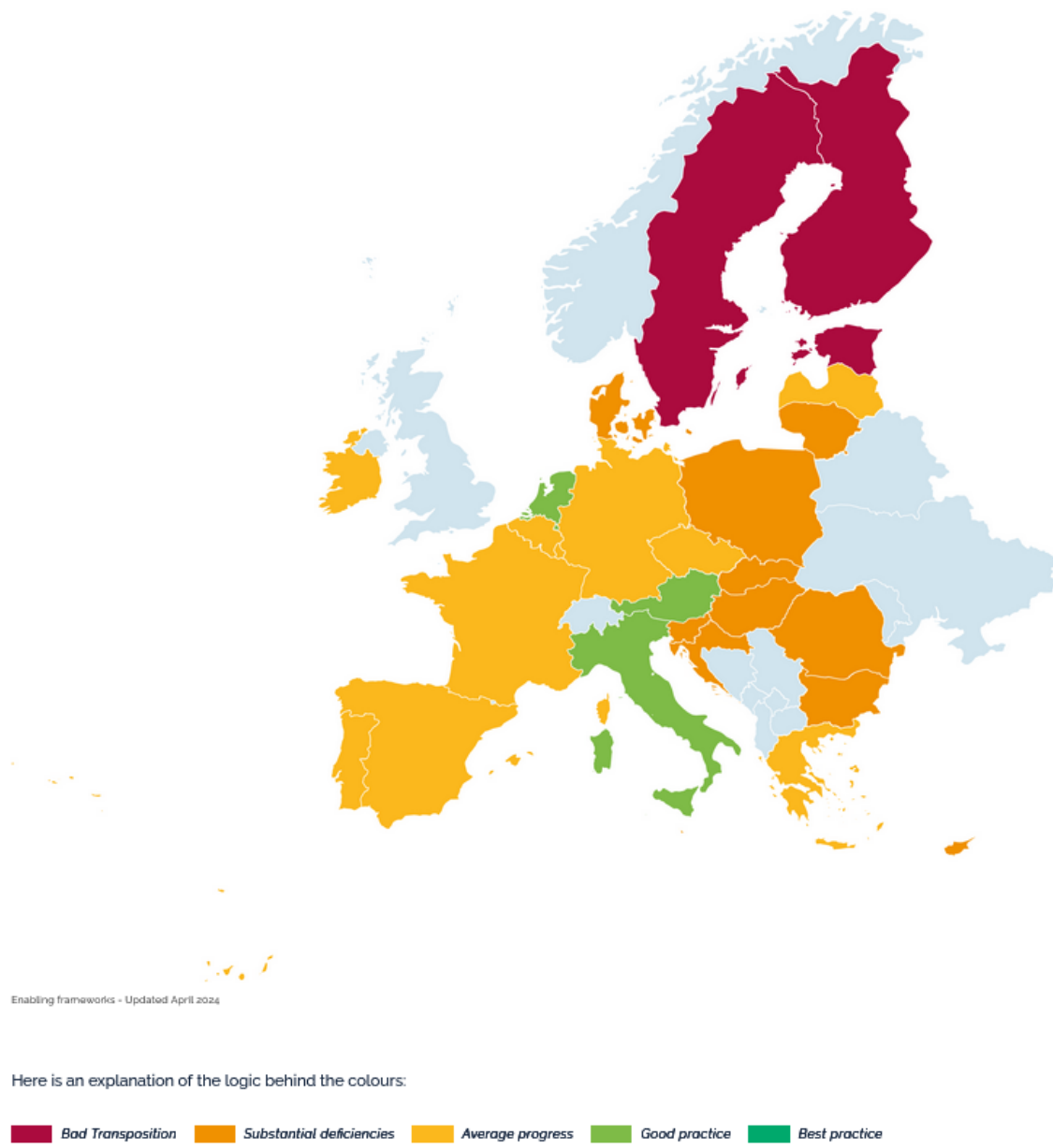
Energetska skupnost državljanov v skladu z ZOEE lahko sodeluje pri proizvodnji, vključno s proizvodnjo iz obnovljivih virov, dobavi električne energije, porabi, agregiranju, shranjevanju energije, storitvah energetske učinkovitosti ali zagotavljanju storitev polnjenja električnih avtomobilov, ali pa svojim članom ali družbenikom zagotavlja druge energetske storitve. Za dejansko delovanje energetske skupnosti državljanov na navedenih področjih zaenkrat še ni opredeljenih podrobnejših pravil.

REScoop je pripravil tudi sledilnik napredka prenosa glavnih pravnih določb EU o omogočitvenih okvirih in nacionalnih podpornih shemah za skupnosti OVE in energetske skupnosti državljanov v nacionalno zakonodajo.¹⁰ V splošnem prenos zagotavlja podlago za razvoj omogočitvenih ukrepov in podporne sheme za energetske skupnosti, vendar še vedno manjkajo konkretni ukrepi za posamezne vidike omogočitvenega okvira. Kot povprečnih je bilo ocenjenih sedem kategorij: dolžnosti operaterjev distribucijskih sistemov v zvezi s sodelovanjem z energetske skupnosti in omogočanjem souporabe energije, spodbude, povezane z omrežnimi tarifami, ki temeljijo na analizi stroškov in koristi, dostopnost za gospodinjstva z nizkimi dohodki in ranljiva gospodinjstva, krepitev usposobljenosti javnih organov za pripravo predpisov ter poročanje o spodbujevalnih okvirih v NEPN. Kot nezadostnih je bilo ocenjenih sedem kategorij: ocena ovir in možnosti za razvoj energetske skupnosti, odprava neupravičenih regulativnih in upravnih ovir, pošteni, sorazmerni in pregledni postopki registracije ter izdajanja dovoljenj, nediskriminatorna obravnava kot udeleženca na trgu, orodja za dostop do financiranja, orodja za dostop do informacij, podporna shema, prilagojena za skupnosti za obnovljive vire energije. Pri orodjih za dostop do financiranja ter orodjih za dostop do informacij gre na primer samo za prepis iz direktiv EU. Podobno je tudi pri kategoriji odprava neupravičenih regulativnih in upravnih ovir, ki sicer vzpostavlja omogočitveni program skupnosti, ki ga ministrstvo sprejme vsaka tri leta “za spodbujanje in lajšanje razvoja skupnosti OVE na podlagi ocene ovir in možnosti za razvoj skupnosti OVE”, je pa kljub temu to samo prepis iz direktiv EU, ki ga je treba dodatno pojasniti.

⁹ <https://www.rescoop.eu/policy/transposition-tracker/rec-cec-definitions/slovenia>

¹⁰ <https://www.rescoop.eu/policy/transposition-tracker/enabling-frameworks-support-schemes>

Slika 2: Napredek prenosa glavnih pravnih določb EU o omogočitvenih okvirih in nacionalnih podpornih shemah za skupnosti za obnovljive vire energije in skupnosti za energijo državljanov (CEC) v nacionalno zakonodajo, kjer je bila Slovenija ocenjena z nezadostno (REScoop sledilnik)

3. Lokalne, regionalne in nacionalne strategije

Slovenija je leta 2020 sprejela nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN), ki se trenutno prenavlja. NEPN je ključni strateški načrt, ki opredeljuje ukrepe za doseganje energetske in podnebne cilje Slovenije. Zadnja različica osnutka posodobljenega načrta (avgust, 2024) vsebuje 33-odstotni cilj za obnovljive vire energije do leta 2030.¹¹

V zadnji različici osnutka posodobljenega načrta so energetske skupnosti omenjene večkrat. V razdelku "Drugi cilji glede OVE" je naveden cilj "nadaljevati z aktivnim spodbujanjem razvoja skupnosti OVE in ciljno usmerjati investicije v OVE na območja, kjer niso potrebna dodatna večja vlaganja v omrežja". Nadalje so energetske skupnosti omenjene pod spodbujanjem prilagodljivosti odjema in vseh vlog aktivnega odjemalca v praksi, ki je opredeljen kot razvojna usmeritev NEPN-a. Omejene so tudi na področju novih finančnih instrumentov, pod ukrepom "Nepovratne nacionalne finančne spodbude za pripravo projektov prehoda v NOD" ter med prenovljenimi instrumenti (NEPN 2020) za spodbujanje proizvodnje energije iz OVE, v ukrepu "Spodbujanje lokalnih energetske skupnosti oziroma skupnosti OVE". Predviden je tudi sprejem omogočevalnega programa na področju skupnosti OVE (po ZSROVE) na podlagi ocene neupravičenih ovir za razvoj skupnosti OVE ter pregled učinkov in izboljšanje omogočevalnega programa na področju skupnosti OVE vsake tri leta.

V zadnji različici osnutka NEPN-a so vključeni tudi ekonomski ter predpisni ukrepi, kjer je v načrtu, da se zagotovi podpora za integracijo projektov lokalnih energetske skupnosti v Lokalne energetske koncepte (LEK), podpora občinam za pripravo projektov lokalnih energetske skupnosti (v izvedbi projektnih pisarn kontaktne točke za spodbujanje rabe OVE) in finančne spodbude za izvedbo lokalnih skupnostnih OVE projektov. V sklopu kontaktne točke za spodbujanje rabe OVE je predvideno promoviranje, ozaveščanje ter usposabljanje ključnih akterjev za izvajanje projektov skupnosti OVE ter pripravita napotkov, informacij in priporočil za izvedbo skupnostnih OVE projektov (npr. kako pripraviti skupnostno pogodbo, kako urediti medsebojna razmerja, idr.), podpora pripravi večjih skupnostnih OVE elektrarn na ustreznih lokacijah (možnost postavitve večjih enot, ustreznost omrežja, idr.) ter usposabljanje upravnikov večstanovanjskih stavb in kmetijskih svetovalcev za vodenje energetske skupnosti ter določanje spodbud zanje.

Energetske skupnosti so omenjene tudi pri ukrepu "Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti", kjer je predvidena promocija skupnosti OVE, ozaveščanje in usposabljanje za izvedbo skupnosti OVE tudi s podpiranjem hitrejšega razvoja skupnosti OVE preko organizacije nacionalne konference o trajnostnem upravljanju z viri skupnosti z naslovom "Sončno elektrarno v vsako skupnost" in z demonstracijskimi projekti.

V preteklosti se je izkazalo, da je izvajanje NEPN zelo slabo. Zaradi tega se ne postavlja le vprašanje, ali bodo vsi ukrepi v zvezi z energetske skupnostmi, ki so opredeljeni v osnutku NEPN, dejansko ostali v končni sprejeti verziji, temveč tudi, ali se bodo sploh izvedli.

Lokalne energetske strategije so opredeljene v lokalnih energetske konceptih (LEK). Nov Energetske zakon (EZ-2),¹² ki je bil sprejet aprila 2024, prenavlja koncept načrtovanja razogljčenja na lokalni ravni. 21. člen zakona določa, da morajo lokalne skupnosti v LEK za sedem let opredeliti cilje glede doseganja deleža prihranka rabe energije in povečanja deleža obnovljivih virov energije ter cilje glede energetske prenove javnih stavb. Lokalne skupnosti bodo prav tako morale vsako leto do 31. marca za preteklo leto ministrstvu poročati o izvajanju ukrepov in ciljev LEK, opredeljeni cilji in ukrepi pa bodo morali biti usklajeni z dolgoročno podnebno strategijo, NEPN in drugimi energetske strategijami, programi, načrti in smernicami. Na novo EZ-2 določa obveznost občin z več kot 10.000

¹¹ Dostopno na: https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_2024_pos_v5.0_avg2024.pdf

¹² <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8855>

prebivalci, da v okviru priprave LEK načrtujejo vzpostavitev vsaj ene energetske skupnosti na temelju obnovljivih virov energije.

4. Regulativni okvir

Krovna zakona, ki urejata energetske skupnosti v Sloveniji, sta Zakon o oskrbi z električno energijo (ZOEE), ki opredeljuje energetske skupnosti državljanov, in Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE), ki opredeljuje energetske skupnosti na področju obnovljivih virov energije, ki so pravne osebe (skupnosti OVE), kot je opisano v poglavju 3.2.2 (Nacionalni proces prenosa evropske zakonodaje). Ker navedena zakona dejansko zgolj prepisujeta evropske določbe, obstaja v zvezi z ustanavljanjem in delovanjem energetske skupnosti pri nas še kar nekaj nejasnosti, ki bi jih bilo treba urediti bodisi s spremembami teh zakonov, bodisi z sprejemom podzakonskih aktov. Za nobeno obliko energetske skupnosti tudi ni urejen postopek registracije.

Samooskrba z električno energijo iz obnovljivih virov energije je opredeljena v starem Energetskem zakonu (EZ-1) in pripadajoči Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije¹³, ki se uporablja le še do konca leta 2024 ter v ZSROVE in njemu pripadajoči novi Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije¹⁴. Po stari, iztekajoči se ureditvi, je bila omogočena individualna samooskrba, samooskrba večstanovanjskih stavb ter skupnostna samooskrba odjemalcev, ki so na območju iste transformatorske postaje kot proizvodna naprava, po sistemu neto meritev oz. t. i. net-metering (letno obračunavanje proizvedene in porabljene energije). Nova uredba, ki je začela veljati v prvi polovici leta 2022, sistem net-meteringa odpravlja in prepušča dogovor o obračunskem obdobju trgu, torej odnosu med dobaviteljem in končnim odjemalcem s samooskrbo (t. i. net-billing sistem). Nova uredba odpravlja tudi omejitve, po kateri so bili lahko v skupnostno samooskrbo vključeni le odjemalci na območju iste transformatorske postaje.

Nov Energetski zakon (EZ-2)¹⁵ določa obveznost občin, ki imajo več kot 10.000 prebivalcev, da v okviru priprave Lokalnih energetske konceptov (LEK) načrtujejo vzpostavitev vsaj ene skupnosti na področju obnovljivih virov energije.

Poleg zgoraj navedenih predpisov je smiselno omeniti tudi Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE)¹⁶, ki je naslovljen dve oviri, ki sta pred njegovim sprejetjem oteževali ustanavljanje in delovanje energetske skupnosti. Ena od teh ovir je bila potreba po 100 % soglasju etažnih lastnikov večstanovanjske stavbe za postavitev sončne elektrarne na strehi stavbe – ZUNPEOVE znižuje potrebno soglasje na 75 % etažnih lastnikov. Druga pa ustanovitev obvezne odplačne služnosti za rabo streh objektov v javni lasti – ZUNPEOVE zdaj daje možnost ustanovitve brezplačne služnosti, v primerih, ko gre za skupnostne projekte.

Omogočitveni načrt za energetske skupnosti, ki bi ga vlada morala pripraviti, ker tako zahteva evropska zakonodaja, še ni bil sprejet. Prav tako ni bila narejena ocena ovir in priložnosti za energetske skupnosti, ki je podlaga za pripravo načrta. V zadnjem osnutku noveliranega NEPN je predviden sprejem omogočitvenega načrta do konca leta 2024, vendar so predstavniki MOPE že napovedali, da bo sprejet z zamudo.

¹³ <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED7867>

¹⁴ <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED8432>

¹⁵ <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8855>

¹⁶ <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8764>

5. Poslovni modeli

Poslovni modeli za energetske skupnosti so v Sloveniji nerazviti. Model, ki se je izkazal za delujočega, in ki ga je uporabila Energetska zadruga Zeleni Hrastnik, pa tudi druge skupnosti, ki so izvedle projekte skupnostne samooskrbe, temelji na sistemu net-meteringa. Ker se je net-metering ukinil, ta model v prihodnje ni več uporaben. Izkoristile ga bodo lahko le še skupnosti, ki so soglasja za priključitev pridobile do konca leta 2023 in bodo projekte izvedle do konca leta 2024.

Poslovni modeli za projekte skupnostne samooskrbe po novi ureditvi se še niso razvili, ker dobavitelji energije nimajo pripravljenih modelov za skupnostno samooskrbo in tudi ne sklepajo pogodb o odkupu in dobavi električne energije za skupnostne projekte. Na razvoj poslovnih modelov za skupnostno samooskrbo bo negativno vplival tudi nov način obračunavanja omrežnin, ki je bil uveden z Aktom o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje, ki ga je sprejela Agencija za energijo.

Teoretično imajo skupnosti možnost sodelovati tudi v javnih pozivih za vstop v podporno shemo za obnovljive vire energije, ki jo izvaja Borzen, na podlagi javnih razpisov Agencije za energijo. Upravičenci v podporni shemi lahko izbirajo med dvema vrstama podpore, in sicer zagotovljenim odkupom električne energije ali obratovalno podporo oz. finančno pomoč za tekoče poslovanje. Vendar so energetske skupnosti in njihovi projekti premajhni, da bi lahko bili konkurenčni na takih razpisih. Ob pripravi tega poročila nam ni znan noben primer, ko bi energetska skupnost uspešno kandidirala na razpisu za podporno shemo.

Za razvoj učinkovitih poslovnih modelov bi morali oblikovati regulativne in finančne ukrepe, ki upoštevajo specifične energetske skupnosti.

6. Financiranje

Dostop do financiranja za energetske skupnosti oz. za njihove projekte se izboljšuje. Na voljo so podpore za projekte skupnostne samooskrbe z električno energijo iz OVE, subvencije za projekte DOLB ter krediti z ugodno obrestno mero Eko sklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada.

Višina podpore za pravne osebe v obliki naložbene pomoči, ki jo izvaja Borzen, se spreminja glede na tržne razmere in regulativni okvir (npr. skupnostni projekti po novi uredbi o samooskrbi bodo deležni višje podpore, kot je bila predvidena za projekte v net-metering sistemu in projekti, ki bodo investirali tudi v hranilnike električne energije, višje od tistih, ki ne bodo). Skupnosti OVE so tudi upravičene do višje podpore kot druge pravne osebe. Sredstva za naložbeno pomoč izhajajo iz prispevka za OVE in soproizvodnjo električne energije in toplote (SPTE), ki je prispevek na računih za energijo. Gre torej za sistemski vir financiranja, saj sredstva vedno dotekajo in niso odvisna od alokacije iz drugih virov (npr. EU skladov, Sklada za podnebne spremembe, ipd.). V zadnjem pozivu Borzena je bil prvič del sredstev rezerviranih samo za skupnosti OVE, in sicer pet milijonov evrov od skupnih 30 milijonov evrov. Tudi to je pozitiven premik, saj tako samooskrbnim skupnostim ni treba konkurirati za sredstva z drugimi investitorji.

Trenutno je predvideno še financiranje spodbujanja daljinskih sistemov na OVE, za katerega je v Kohezijskem skladu predvidenih 32 milijonov evrov, spodbujanje lokalnih energetske skupnosti iz kohezijskih sredstev v višini 30 milijonov evrov ter razpis za spodbude energetskim skupnostim na OVE v višini 30 milijonov evrov iz švicarskega mehanizma.

Energetske skupnosti imajo dostop tudi do sredstev Eko sklada. Eden od zanimivejših produktov, ki jih Eko sklad ponuja, so krediti za okoljske naložbe s subvencionirano obrestno mero. Posebej za energetske skupnosti je Eko

sklad v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE na primeru Energetske zadruga Zeleni Hrastnik razvil nov model kreditiranja projektov skupnosti (prilagojen model za kreditiranje pravnih oseb).

Manko, ki ga energetske skupnosti zaznavajo na področju financiranja, je podpora za začetna dela oz. tehnično pomoč. Takšna podpora je za energetske skupnosti, ki šele nastajajo izjemno pomembna, saj nimajo lastnih sredstev, ki so potrebna za kritje stroškov priprave projektov in so brez nje odvisne od vlaganja posameznikov. To pa omejuje ali celo preprečuje sodelovanje energetske revnih gospodinjstev v projektih energetske skupnosti.

Izboljšala bi se lahko tudi predvidljivost podpor. Ker se podpore iz javnih sredstev izvajajo prek javnih razpisov, je v primeru zaključka enega razpisa zaradi porabe sredstev nejasno, kakšne pogoje bo vseboval naslednji razpis. To pa onemogoča pripravo finančnih konstrukcij za nove projekte in njihov razvoj.

7. Skupnostna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost

Skupnostna samooskrba je v Sloveniji omogočena od leta 2019 naprej, ko je bila sprejeta Uredba o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije. Ta uredba je uvedla sistem letnega net-meteringa (glej tudi opis pod poglavjem Regulativni okvir), ki je zaradi finančne ugodnosti sistema spodbudil masovno vlaganje prebivalstva v samooskrbo. Na podlagi uredbe so tudi energetska podjetja razvila svoje modele za samooskrbo, tako individualno kot skupnostno in jih pod ugodnimi pogoji ponudile posameznim gospodinjstvom ter tudi lastnikom večstanovanjskih stavb (brez začetnih vložkov, z znižanim računom za električno energijo že od samega začetka delovanja proizvodne naprave). Tako se je oblikovalo nekaj samooskrbnih skupnosti, v katerih sodelujejo tretje osebe (tj. podjetja, ki so investitorji), ki pa ne delujejo po načelih demokratičnega upravljanja.

Prvi resnični skupnostni projekt samooskrbe v Sloveniji je bil projekt Sončna šola Hrastnik, ki ga je izvedla Energetska zadruga Zeleni Hrastnik, ob podpori projekta LIFE IP CARE4CLIMATE. V okviru tega pilotnega projekta je bila najprej vzpostavljena energetska zadruga, katere člani so postali tudi člani samooskrbne skupnosti. V samooskrbno skupnost so vključeni občina Hrastnik, dva občinska zavoda (bazen in osnovna šola, na kateri je postavljena tudi proizvodna naprava), 16 gospodinjstev, manjša lokalna trgovina in dve lokalni gospodarski družbi. Hrastniški model je vzbudil zanimanje občin za podobne projekte in trenutno jih je še nekaj v izvajanju.

Po podatkih Ministrstva za okolje, podnebje in energijo (MOPE) je bilo v Sloveniji konec leta 2023 registriranih 187 samooskrbnih skupnosti¹⁷, a žal iz podatka ni jasno, koliko od teh je pogodbenih samooskrbnih skupnosti, v katerih sodelujejo tretje osebe. Prav tako podatek ne razkriva, koliko gospodinjstev je vključenih v te samooskrbne skupnosti.

Žal je ukinitve net-meteringa z uredbo iz leta 2022 ustavila zagon za izvajanje projektov skupnostne samooskrbe. Razlogov za to je več. Sistem net-billinga je finančno manj ugoden kot net-metering, kar je pomembno pri odločanju o začetku investicije. Prav tako nova uredba v praksi še ni preizkušena in zato ni na voljo pilotnih projektov, ki bi jim zainteresirane skupnosti lahko sledile. Morda je najbolj zaskrbljujoče dejstvo, da dobavitelji električne energije niso pripravljene na izvajanje nove uredbe (nimajo razvitih modelov za skupnostno samooskrbo) in zaenkrat zavračajo sklepanje pogodb za skupnostno samooskrbo.

Poleg skupnostne samooskrbe, ki jo opredeljujeta EZ-1 in ZSROVE, se je v Sloveniji začela tudi razprava o konceptu souporabe energije. Nedavni predlog spremembe ZOEE namreč vsebuje člen o souporabi energije. Ko bo zakon

¹⁷ <https://dovoljzavse.si/wp-content/uploads/2024/10/dr-tomislav-tkalec-mope-skupnosti-ove-in-skupnostna-samooskrba.pdf>

sprejet in če bo v njem ostala opredelitev koncepta souporabe energije, bo to še ena možnost samooskrbe, ki jo bodo lahko izkoristile energetske skupnosti. Bo pa verjetno, tako kot v primeru net-meteringa, do izvedbe prvega pilotnega projekta treba prebroditi nešteto ovir.

Ukrepev za spodbujanje energetskih prihrankov in energetske učinkovitosti v okviru energetskih skupnosti v Sloveniji nimamo razvitih. Prav tako nam niso znane iniciative, ki bi ozaveščale in podpirale člane energetskih skupnosti pri izvajanju ukrepov učinkovite rabe energije.

Je pa vlada prepoznala vlogo energetskih skupnosti pri odpravljanju energetske revščine in v Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine¹⁸ vključila tudi finančno podporo (pet milijonov evrov) za naslavljanje energetske revščine v okviru energetskih skupnosti. Sredstva in izvedbene usmeritve za takšne projekte je treba še zagotoviti.

8. Mreženje, znanje in ozaveščenost

Razvoj energetskih skupnosti v Sloveniji je v začetni fazi. Nizka stopnja razvoja je posledica pozne opredelitve energetskih skupnosti v predpisih, ki se je zgodila s prenosom evropske zakonodaje v naš pravni red, in še vedno precejšnje nedorečenosti pojmov energetskih skupnosti in možnosti njihovega delovanja. Zaradi neurejenih postopkov registracije energetskih skupnosti je nemogoče ugotoviti, koliko jih trenutno dejansko sploh obstaja.

Z opredelitvijo definicije energetske skupnosti državljanov v ZOEE, ki izrecno dovoljuje vključitev lokalnih skupnosti oz. občin v skupnosti, ki morajo biti ustanovljene kot zadruga, se je v zadnjih nekaj letih oblikovalo nekaj skupnosti, katerih člani so tudi občine (npr. Energetska zadruga Zeleni Hrastnik, Energetska zadruga Sončni Ig). Vse te skupnosti so bile ustanovljene z namenom samooskrbe z električno energijo iz OVE oz. v praksi sončne energije. Izpred tega obdobja poznamo predvsem energetske zadruge, ki so izvajale projekte daljinskega ogrevanja na lesno biomaso (DOLB) v lokalnih okoljih, s povezovanjem lokalnih dobaviteljev lesne biomase in odjemalci toplote. Na tem področju je ledino orala Sončna zadruga, ki je sodelovala v več projektih DOLB po Sloveniji. Največja energetska zadruga v Sloveniji je Zadruga sončnih elektrarn, ki združuje lastnike sončnih elektrarn in izvaja storitve postavitve in vzdrževanja sončnih elektrarn po vsej državi, najstarejša pa Zadruga Soča-Trenta, ki ima v lasti majhno hidroelektrarno na reki Soči.

Poleg energetskih zadrug se je pri nas oblikovalo precejšnje število samooskrbnih skupnosti, ki niso pravne osebe. Gre predvsem za skupnosti, ki nastajajo z namenom samooskrbe večstanovanjskih stavb, kjer medsebojna razmerja urejajo na podlagi pogodb obligacijskega prava. Takšne skupnosti v večini primerov spodbujajo energetska podjetja (GEN-I, Petrol), včasih tudi upravitelji večstanovanjskih stavb, in le izjemoma lastniki (npr. Energetska skupnost Smoletova 12 v Ljubljani). V teh primerih tako praviloma ne gre za pobude, ki jih vodijo prebivalci, temveč za pobude tretjih oseb in torej niso prave skupnosti v smislu upravljanja in demokratičnega odločanja.

Ne glede na opisano stanje zgoraj, pa že dlje časa pri različnih deležnikih obstaja interes za izboljšanje stanja na področju energetskih skupnosti pri nas. Prve, ki so v razprave o energetske politiki in energetske prihodnosti začele vnašati pojem in pomen energetskih skupnosti, so bile nevladne organizacije (Focus, Greenpeace), ki so tudi dosegle prvo opredelitev skupnostne samooskrbe v Energetskem zakonu (EZ-1). Poleg njih so precej aktivne na tem področju tudi lokalne energetske agencije (vodilna med njimi je GOLEA), predstavniki obstoječih energetskih zadrug, v zadnjem času pa tudi občine in njihova združenja, upravniki večstanovanjskih stavb, raziskovalne organizacije (IRI UL, IJS CEU) in nekatera podjetja, ki delujejo na področju OVE.

¹⁸ www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/podrocja/energetika/energetska_revscina/an_enrev_nov2023.pdf

Uspehi zagovornikov energetske skupnosti pri spreminjanju podpornega okolja za energetske skupnosti so bili do sedaj maloštevilni, vendar kljub temu vidni in pomembni, npr. že omenjena prva opredelitev skupnostne samooskrbe v EZ-1, nedavna opredelitev obveznosti občin za načrtovanje energetske skupnosti v okviru LEK-ov, omogočena brezplačna služnost za rabo javnih streh za postavitev skupnostnih sončnih elektrarn, ločena sredstva za naložbeno pomoč za samooskrbne energetske skupnosti, prepoznavanje vloge energetske skupnosti pri zmanjševanju energetske revščine. Vsekakor pa za izboljšanje stanja obstaja še veliko prostora.

Zavedanje, da bo za večjo vlogo energetske skupnosti v energetske tranziciji potrebno še kar nekaj regulativnih posegov ter izboljšanje drugih elementov podpornega okolja (finančnih, administrativnih, tehničnih), so se najbolj aktivni podporniki energetske skupnosti v letošnjem letu, s podporo projekta Life-COMET, združili v neformalno Mrežo za energetske skupnosti. Namen mreže je medsebojna delitev znanja in izkušenj, promocija energetske skupnosti, predvsem pa združitev naporov in usklajeno zagovorništvo za potrebne spremembe. Mreža zaenkrat vključuje predstavnike energetske skupnosti oz. zadrug, nevladne organizacije, občine, lokalne energetske agencije, raziskovalne institucije ter podjetja s področja fotovoltaike.

Novonastala mreža za energetske skupnosti združuje precej znanja o energetske skupnostih (poznavanje obstoječe zakonodaje, obstoječih poslovnih modelov, poznavanje postopkov, finančnih podpornih shem), ki ga je pripravljena tudi deliti z novo nastajajočimi iniciativami ter drugimi akterji (odločevalci, občinami, združenji kmetov, itn). Organizacije, združene v mrežo se dobro zavedajo tudi koristi energetske skupnosti za prebivalce in lokalna gospodarstva, ter potencialov, ki jih imajo pri pravičnem prehodu. Bistveno manj razumevanja in podpore pa je na strani tradicionalnih energetske akterjev. Ti energetske skupnostim niso naklonjeni, še več, nekateri (npr. dobavitelji) jih pri njihovem delovanju celo ovirajo (npr. nepripravljenost sklepanja pogodb). Zaradi neobstoja pritiska širše javnosti za izboljšanje in ureditev zadev, na takšne izzive država ne odgovarja.

V širši javnosti je ozaveščenost o energetske skupnostih nizka. Se je pa v zadnjih letih zaradi finančne ugodnosti sistema net-meteringa po vsej državi močno dvignil interes posameznikov za samooskrbo z električno energijo. Ker številni zainteresirani zaradi omejitev na omrežju niso dobili soglasij za priključitev za individualno samooskrbo, se je začel krepiti tudi interes za skupnostno samooskrbo. Vendar, kot opisano zgoraj, se večino skupnostne samooskrbe pri nas ureja na podlagi pogodb, ki jih v večini primerov ponujajo energetska podjetja, zato se je s tem dvignila le ozaveščenost o skupnostni samooskrbi, ne pa tudi o energetske skupnostih kot takih. V zadnjem času se interes za skupnostno samooskrbo zmanjšuje, zaradi prehoda iz sistema net-meteringa v net-billing, ki je s finančnega vidika manj ugoden za uporabnike.

Za dvig ozaveščenosti o energetske skupnostih, v katerih enakopravno po demokratičnih načelih sodelujejo vsi člani, je treba povečati aktivnosti ozaveščanja in izobraževanja na vseh ravneh. Zaradi potencialov za sodelovanje v energetske skupnostih, ki jih imajo občine (razpoložljive strehe in druge lokacije za namestitev proizvodnih naprav), so posebej pomembni tudi programi ozaveščanja in izobraževanja za lokalne skupnosti.

9. Vključevanje deležnikov

Zagovorniki energetske skupnosti se redno vključujejo v procese odločanja za oblikovanje politik in predpisov za energetske skupnosti. Kot že omenjeno v prejšnjem poglavju, je to do sedaj obrodilo tudi nekaj uspehov. Pri zagovorniških aktivnostih uporabljajo različne kanale in orodja, od neposredne komunikacije z odločevalci in drugimi pomembnimi akterji, do sodelovanja v uradnih posvetovanjih (javne razprave o predlogih politik, predpisov in ukrepov). Manjša uspešnost pri zagovorniških aktivnostih do sedaj je lahko posledica razpršenih zagovorniških aktivnosti, načina pristopa do odločevalcev in morebitne neusklajenosti med njimi. Predvsem pa je posledica šibkosti zagovornikov energetske skupnosti v primerjavi z drugimi akterji na področju energetske politike. Z

namenom naslavljanja teh izzivov je bila ustanovljena Mreža za energetske skupnosti. V zagovorniške aktivnosti se načeloma širša javnost ne vključuje, kar je posledica slabe ozaveščenosti in manjše usposobljenosti za zagovorništvo.

Razen obveznih javnih razprav ob pripravi predpisov v Sloveniji ni vzpostavljenega mehanizma za redni dialog med odločevalci, drugimi deležniki in zagovorniki energetske skupnosti. Takšen dialog bi vsekakor prispeval k medsebojnemu razumevanju, hitrejšemu prepoznavanju ovir in pripravi rešitev za izboljšanje podpornega okolja za energetske skupnosti.

3.3. Stopnja razvitosti energetskih skupnosti v Sloveniji

Stopnja razvitosti energetskih skupnosti v Sloveniji

V spodnji tabeli je prikazano stanje razvitosti energetskih skupnosti glede na analizirane kriterije.

Kriteriji	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Politična volja		6			
Nacionalni proces prenosa evropske zakonodaje			3		
Lokalne, regionalne in nacionalne strategije	2				
Regulativni okvir			9		
Poslovni modeli		4			
Financiranje				12	
Skupnostna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost			9		
Mreženje				8	
Znanje		2			
Ozaveščenost		2			
Vključevanje deležnikov		2			

Tabela 1: Trenutno stanje razvitosti energetskih skupnosti v Sloveniji (ocena narejena oktobra 2024)

Rezultat ocene je 59 točk, oziroma stopnja 2. Razvoj energetskih skupnosti je na minimalni stopnji razvoja.

Razvoj energetskih skupnosti v Sloveniji je na minimalni stopnji razvoja. To pomeni, da je stopnja razvoja minimalna, z minimalnim strateškim in regulativnim okvirom, minimalno razvitimi poslovnimi modeli, minimalnim dostopom do financiranja, minimalno delujočimi mrežami energetskih skupnosti, minimalnim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter minimalnim znanjem in ozaveščenostjo o energetskih skupnostih.

Skupne ocene:

23-35 točk (Stopnja 1): Razvoj energetske skupnosti je na precej nizki stopnji razvoja, brez ali s šibkim strateškim in regulativnim okvirom, brez ali s slabo razvitimi poslovnimi modeli, brez ali s slabim dostopom do financiranja, brez ali s slabo delujočimi mrežami energetske skupnosti, brez ali s slabim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter brez ali s slabim znanjem in ozaveščenostjo o energetske skupnostih.

36-60 točk (Stopnja 2): Razvoj energetske skupnosti je na minimalni ravni razvoja, z minimalnim strateškim in regulativnim okvirom, minimalno razvitimi poslovnimi modeli, minimalnim dostopom do financiranja, minimalno delujočimi mrežami energetske skupnosti, minimalnim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter minimalnim znanjem in ozaveščenostjo o energetske skupnostih.

61-80 točk (Stopnja 3): Razvoj energetske skupnosti je na zmerni stopnji razvoja, z zmerno razvitim strateškim in regulativnim okvirom, zmerno razvitimi poslovnimi modeli, zmerno dobrim dostopom do financiranja, delujočimi mrežami energetske skupnosti, zadovoljivo vključenostjo zainteresiranih deležnikov ter zmernim znanjem in ozaveščenostjo o energetske skupnostih.

81-100 točk (Stopnja 4): Razvoj energetske skupnosti je na precej visoki stopnji razvoja, z dokaj dobro vzpostavljenim strateškim in regulativnim okvirom, dokaj dobro razvitimi poslovnimi modeli, primernim dostopom do financiranja, dokaj dobro delujočimi mrežami energetske skupnosti, dokaj dobro vključenostjo zainteresiranih deležnikov ter dokaj visoko ravno znanja in ozaveščenosti o energetske skupnostih.

101-115 točk (Stopnja 5): Razvoj energetske skupnosti je na zelo visoki ravni razvoja, z zelo dobrim do odličnim strateškim in regulativnim okvirom, zelo dobro ali odlično razvitimi poslovnimi modeli, zelo dobrim do odličnim dostopom do financiranja, zelo dobro ali odlično delujočimi mrežami energetske skupnosti, zelo dobrim do odličnim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter zelo dobrim do odličnim znanjem in ozaveščenostjo o energetske skupnostih.

4. Akcijski načrt za nadgradnjo zrelosti energetskih skupnosti

V Tabeli 2 je prikazano načrtovano izboljšanje stopnje zrelosti energetskih skupnosti v Sloveniji, z izboljšanjem zrelosti po posameznih kriterijih, ki jih želimo doseči do konca projekta.

Kriteriji	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Politična volja		→	9		
Nacionalni proces prenosa evropske zakonodaje			→	4	
Lokalne, regionalne in nacionalne strategije	→	4			
Regulativni okvir			9		
Poslovni modeli		→	9		
Financiranje				12	
Skupnostna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost			→	12	
Mreženje				→	10
Znanje		→	3		
Ozaveščenost		→	3		
Vključevanje deležnikov		→		4	

Tabela 2: Prikaz izboljšanja stopnje zrelosti energetskih skupnosti v Sloveniji po posameznih kriterijih

V okviru projekta želimo izboljšati stopnjo zrelosti energetskih skupnosti v Sloveniji z izboljšanjem stanja za eno stopnjo po posameznih kriterijih, glede na obstoječe stanje. V skladu s tem načrtom bi dosegli 79 točk in tako stopnjo razvitosti 3 (razvoj energetskih skupnosti na zmerni stopnji razvoja).

Končni rezultat: **61-80 točk (Stopnja 3): Razvoj energetskih skupnosti je na zmerni stopnji razvoja**, z zmerno razvitimi strateškimi in regulativnim okvirom, zmerno razvitimi poslovnimi modeli, zmerno dobrim dostopom do financiranja, delujočimi mrežami energetskih skupnosti, zadovoljivo vključenostjo zainteresiranih deležnikov ter zmernim znanjem in ozaveščenostjo o energetskih skupnostih.

4.1. Akcijski načrt za nadgradnjo zrelosti energetskih skupnosti

V Tabeli 3 je predstavljen načrt za nadgradnjo zrelosti energetskih skupnosti v Sloveniji, ki bo izveden do konca projekta Life-COMET (oktober 2026) in katerega cilj je nadgraditi stopnjo zrelosti energetskih skupnosti s trenutne stopnje 2 na stopnjo 3. Načrt naslavlja ugotovljene šibkosti podpornega okvira za energetske skupnosti (nezadosten regulativni okvir, pomanjkanje razvitih poslovnih modelov, potrebe na področju financiranja), stremi h krepitvi povezovanja in sodelovanja med podporniki energetskih skupnosti ter krepitvi njihovih zagovorniških aktivnosti in ne nazadnje naslavlja tudi nizko ozaveščenost o energetskih skupnostih v Sloveniji.

Cilj	Kako bo cilj dosežen?	Do kdaj?	S strani koga?	S katerimi sredstvi?
Sprejem omogočitenega načrta za energetske skupnosti na podlagi ocene ovir in priložnosti	Zagovorniške aktivnosti za sprejem načrta: (1) priprava lastne analize ovir in priložnosti za energetske skupnosti (2) priprava priporočil za omogočitveni načrt za energetske skupnosti (3) aktivno sodelovanje v procesu priprave ocene ovir in priložnosti ter omogočitenega načrta, ki ga bo vodilo pristojno ministrstvo	(1-2) do konca januarja 2025 (3) do sprejetja omogočitenega načrta – predvideno v prvi polovici 2025	Focus, v sodelovanju z Mrežo za energetske skupnosti	Projektno financiranje

<p>Izboljšanje regulativnega okvira za energetske skupnosti</p>	<p>Zagovorniške aktivnosti:</p> <p>(1) podrobna analiza potrebnih sprememb predpisov oz. potreb po novih predpisih za izboljšanje regulativnega okvira</p> <p>(2) oblikovanje priporočil za izboljšanje regulativnega okvira</p> <p>(3) posredovanje pripravljenih priporočil relevantnim odločevalcem</p>	<p>(1) do konca junija 2025</p> <p>(2) do konca avgusta 2025</p> <p>(3) september 2025</p>	<p>Focus, v sodelovanju z Mrežo za energetske skupnosti</p>	<p>Projektno financiranje</p>
<p>Izboljšanje poznavanja uspešnih poslovnih modelov za energetske skupnosti med podporniki energetske skupnosti</p>	<p>(1) analiza obstoječih uspešnih poslovnih modelov, ki so uveljavljeni v Evropi</p> <p>(3) predstavitev analize in njenih zaključkov članom Mreže za energetske skupnosti</p>	<p>(1) do junija 2025</p> <p>(2) do septembra 2025</p>	<p>Focus</p>	<p>Projektno financiranje</p>
<p>Uvedba finančne podpore za pripravljala dela za projekte energetske skupnosti (tehnična pomoč)</p>	<p>Zagovorniške aktivnosti:</p> <p>(1) priprava pridloga za uvedbo finančne podpore za tehnično pomoč za energetske</p>	<p>(1-2) do oktobra 2025</p>	<p>Focus, v sodelovanju z Mrežo energetske skupnosti</p>	<p>Projektno financiranje</p>

	<p>skupnosti z obrazložitvijo</p> <p>(2) predstavitev predloga relevantnim odločevalcem (MOPE, Eko sklad, Borzen)</p>			
Izboljšano povezovanje podpornikov energetskih skupnosti	<p>(1) redna srečanja Mreže za energetske skupnosti</p> <p>(2) redna izmenjava informacij med člani mreže prek elektronske komunikacije</p>	<p>(1) 2 srečanja na leto v času trajanja projekta</p> <p>(2) do konca projekta (oktober 2026)</p>	Focus in člani Mreže za energetske skupnosti	Sredstva Evropske fundacije za podnebje (ECF)
Izboljšana zmogljivosti Mreže za energetske skupnosti za zagovorništvo	(1) delavnice za krepitev zagovorniške zmogljivosti za člane mreže – 2 delavnici do avgusta 2026	(1) do avgusta 2026	Focus in Mreža za energetske skupnosti	Sredstva Evropske fundacije za podnebje (ECF)
Spodbujanje vključevanja energetske revnih gospodinjstev v energetske skupnosti	<p>Zagovorniške aktivnosti:</p> <p>(1) priprava priporočil za oblikovanje ukrepov za vključevanje energetske revnih v energetske skupnosti na podlagi Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine</p> <p>(2) predstavitev priporočil</p>	(1-2) do oktobra 2025	Focus	Projektna sredstva

	relevantnim odločevalcem			
Dvig ozaveščenosti o energetskih skupnostih in njihovih koristih	(1) komuniciranje z mediji (2) promocija zanimivih študij in analiz prek družbenih omrežij (3) organizacija dogodkov na temo energetskih skupnosti (4) promocija dobrih praks	(1-4) do oktobra 2026	Focus, Mreža za energetske skupnosti, Borzen	Delno projektno financiranje, delno N/A

Tabela 3: Akcijski načrt za nadgradnjo zrelosti energetskih skupnosti v Sloveniji

5. Zaključek in priporočila politik

5.1. Glavne ugotovitve analize

V Sloveniji so energetske skupnosti na minimalni stopnji razvoja. Stanje je posledica šibkega regulativnega okvira, ki vsebuje še kar nekaj nejasnosti in nedorečenosti, nerazvitih trajnostnih poslovnih modelov, pa tudi slabe ozaveščenosti ciljnih javnosti o vlogi energetske skupnosti v pravičnem energetskega prehodu in koristih, ki jih te lahko imajo za prebivalce in lokalna okolja.

Slovenija je v nacionalni pravni red prenesla relevantne dele evropskih direktiv, ki se nanašajo na energetske skupnosti (REDII, IEMD), pri čemer je zgolj prepisala evropske določbe v ZOEE in ZSROVE. Posledično je regulativni okvir na več mestih nejasen in nedorečen. Poleg tega je v predpisih urejena le samooskrba z električno energijo iz OVE, medtem ko druge možnosti sodelovanja energetske skupnosti pri energetskega prehodu niso urejene. V zadnji različici prenovljenega NEPN (ki še ni uradno sprejet), energetske skupnosti niso v celoti spregledane, vendar dosedanje izkušnje z neizvajanjem ukrepov iz NEPN ne vplivajo zaupanja, da bodo predvideni ukrepi dejansko tudi izvedeni. Vlada še vedno ni sprejela omogočitenega načrta za energetske skupnosti, je pa bila v novem EZ-2 določena obveza občin z več kot 10.000 prebivalci, da v okviru svojih LEK načrtujejo vsaj eno energetske skupnosti.

Financiranje za energetske skupnosti se sicer izboljšuje, a je še vedno nepredvidljivo in odvisno od izvajanja javnih razpisov. Energetske skupnosti in njihovi podporniki pozivajo odgovorne k oblikovanju finančnega mehanizma za tehnično pomoč, tj. finančne podpore za začetne aktivnosti pri pripravi projektov, kar bi izboljšalo zmožnosti praviloma majhnih energetske skupnosti, ki nastajajo, za izvajanje projektov. Trajnostni poslovni modeli za energetske skupnosti v Sloveniji niso razviti. Do zdaj je bil v praksi preizkušen in delujoč le model, ki je temeljil na sistemu net-meteringa, ki pa je z novo ureditvijo samooskrbe ukinjen. Razviti je treba nove poslovne modele, ki morajo biti podprti tudi z regulativnimi ukrepi, ki bodo omogočili vzdržno delovanje energetske skupnosti v prihodnje.

Regulativni okvir za skupnostno samooskrbo z električno energijo iz OVE je bil v Sloveniji vzpostavljen leta 2019 in od takrat se je oblikovalo 187 samooskrbnih skupnosti (podatek na dan, 31. 12. 2023). Ker zakonodaja omogoča oblikovanje samooskrbnih skupnosti na podlagi pogodb obligacijskega prava, gre v več primerih za skupnosti, ki so jih spodbudila in organizirala večja energetska podjetja, pravih energetske skupnosti, v katerih po demokratičnih načelih sodelujejo prebivalci, je le peščica. Do konca leta 2023 je bila samooskrba omogočena z letnim net-meteringom, ki je zdaj ukinjen, določitev obračunskega obdobja pa prepuščena dogovoru med dobaviteljem in odjemalcem. Ker dobavitelji še niso pripravljene na izvajanje novega sistema in trenutno niso pripravljene sklepati pogodb o skupnostni samooskrbi, se projekti samooskrbnih skupnosti ustavljajo. O konceptu souporabe energije, ki bi lahko bil druga možnost za samooskrbo skupnosti, se je razprava šele začela in do prvih pilotnih projektov bo verjetno minilo še veliko časa.

Podporniki energetske skupnosti prihajajo z različnih področij: to so obstoječe energetske skupnosti in zadruga same, nevladne organizacije, lokalne energetske agencije, nekatere občine, raziskovalne organizacije ter nekatera podjetja s področja OVE. Njihovo sicer redno vključevanje v procese odločanja o zadevah pomembnih za energetske skupnosti v preteklosti, je bilo kljub nekaterim uspehom na splošno manj uspešno. Z namenom povezovanja, medsebojnega učenja in učinkovitejšega zagovorništva, so se najbolj aktivni zagovorniki energetske skupnosti letos v jeseni povezali v neformalno Mrežo za energetske skupnosti. Mreža si bo prizadevala za

izboljšanje podpornega okolja za energetske skupnosti in tudi za dvig ozaveščenosti različnih ciljnih skupin o energetskih skupnostih. Analiza je pokazala tudi potrebo po aktivnostih informiranja, ozaveščanja in izobraževanja o energetskih skupnostih. Boljša ozaveščenost javnosti, odločevalcev in občin lahko posledično izboljša pogoje delovanja energetske skupnosti in dvigne interes prebivalcev za sodelovanje v njihovih projektih.

Na podlagi ugotovitev analize je bil pripravljen akcijski načrt za nadgradnjo stopnje razvitosti energetske skupnosti pri nas. Akcijski načrt se osredotoča na področja, ki so bila identificirana kot tista, ki lahko v okviru omejenega časa trajanja projekta dosežejo potreben napredek. Ta področja so: regulativni okvir, poslovni modeli, financiranje, ki jih naslavlja skozi zagovorniške aktivnosti, povezovanje in sodelovanje zagovornikov energetske skupnosti ter krepitev njihovih zmogljivosti, ter nizka ozaveščenost o energetskih skupnostih.

5.2. Priporočila za odločevalce

Glede na ugotovitve analize o stanju zrelosti energetske skupnosti v Sloveniji relevantne odločevalce pozivamo k:

1. Čimprejšnji pripravi ocene ovir in priložnosti za energetske skupnosti in sprejemu omogočitenega načrta za energetske skupnosti: Rok za sprejem omogočitenega načrta za energetske skupnosti iz EU zakonodaje je že mimo. Ker Slovenija tudi sicer zaostaja v razvitosti energetske skupnosti, predvsem v primerjavi z zahodno evropskimi državami članicami EU, je pomembno, da se čimprej pristopi k sprejemu tega načrta. Za oblikovanje učinkovitih in ciljanih ukrepov v načrtu pa je bistveno, da se najprej ugotovi, kaj so vzroki za slabo stopnjo razvitosti in delovanja energetske skupnosti in kje so priložnosti za njihov razvoj in razcvet. Odločevalce pozivamo, da proces izvedejo na vključujoč način in v dialogu s predstavniki energetske skupnosti.
2. Izboljšanju regulativnega okvira za energetske skupnosti: V obstoječih predpisih obstaja še kar nekaj nejasnosti in nedorečenosti, ki ovirajo razvoj energetske skupnosti. Razen sodelovanja energetske skupnosti v projektih samooskrbe z električno energijo iz OVE tudi ni urejenih okvirov oz. sprejetih ukrepov za njihovo delovanje oz. storitve. Te pomanjkljivosti je treba čimprej odpraviti.
3. Vzpostavitvi mehanizma za financiranje tehnične pomoči za energetske skupnosti ter izboljšanju predvidljivosti in stabilnosti obstoječih finančnih podpor: Energetske skupnosti, ki se šele vzpostavljajo, imajo omejene vire sredstev iz katerih lahko krijejo začetne stroške njihovih projektov. Pravzaprav jih nimajo in so zato odvisne od vložkov svojih članov. To pa znižuje interes sodelovanja prebivalcev v skupnostih in onemogoča vključevanje energetske revnih v njihove aktivnosti. Financiranje, ki bi krilo začetne stroške priprav projektov, ki nastanejo preden se lahko pridobijo subvencije ali posojila, bi bistveno olajšalo njihovo delovanje. Poleg tega mehanizma pa je treba izboljšati tudi predvidljivost in stabilnost obstoječih finančnih podpor. To je pomembno za zmožnost priprave finančnih konstrukcij projektov.
4. Oblikovanju izvedbenih ukrepov za vključevanje energetske revnih v energetske skupnosti: Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine je prepoznal vlogo energetske skupnosti pri zmanjševanju energetske revščine in za ta namen opredelil tudi sredstva. Žal pa še vedno ni znano, od kod bodo ta sredstva vzeta in kako jih bo možno črpati. Zaradi nevarnosti, da se bodo stiske energetske revnih z začetkom vzpostavitve sistema ETS2 še poglobile, odločevalce pozivamo, da čimprej začnejo s pripravo ukrepov.

Vsa ta priporočila se nanašajo na energetske skupnosti, zato je pomembno, da so te vključene v pripravo politik in ukrepov. Prav tako je pomembno, da se v procese odločanja vključi deležnike, ki imajo izkušnje z vzpostavljanjem in delovanjem energetske skupnosti (lokalne energetske agencije, nevladne organizacije), ter občine, ki lahko

ustanavljanje in delovanje energetskih skupnosti podprejo. Nedavno oblikovana Mreža za energetske skupnosti vključuje predstavnike vseh naštetih deležnikov in je tako eden od akterjev, s katerimi bi vlada morala vzpostaviti redni dialog.

6. Summary of the report in English

In Slovenia, energy communities are at a minimum level of maturity. The situation is a result of an inadequate regulatory framework, undeveloped sustainable business models, and low public awareness about the role of energy communities in a just energy transition and their benefits for citizens and local development.

Slovenia has transposed the relevant parts of the European directives related to energy communities (REDII, IEMD) into the national legislation, but it has merely copied the European provisions into its laws. As a result, the regulatory framework is unclear in several places. In addition, only collective self-consumption is regulated, while other options for energy communities to participate in the energy transition are still to be developed. In the latest version of the revised NECP, energy communities are not completely overlooked, but the experience to date with the failure to implement measures from the NECP does not give confidence that the planned measures will actually be implemented. The government still has to adopt an enabling framework for energy communities, and municipalities with more than 10,000 inhabitants need to plan for at least one energy community within their local energy concepts, according to the new Energy Act.

Financing for energy communities is improving, but it is still unpredictable and depends on the implementation of public calls. Energy communities and their supporters are calling on those responsible to create a financial mechanism for technical assistance, i.e. financial support for initial activities in project preparation, which would improve the capabilities of the emerging, often small energy communities, to implement projects. There are no sustainable business models for energy communities in Slovenia. So far, only a model based on the net-metering system has been tested in practice and is working, but net-metering has been now replaced with net-billing, so the model can not be used for new energy community projects. New business models need to be developed, and supported by regulatory measures to enable the sustainable operation of energy communities in the future.

The regulatory framework for collective self-consumption of electricity from RES was established in Slovenia in 2019, and since then, 187 collective self-consumption communities have been formed (data as of 31 December 2023). Since the legislation allows for the formation of contractual self-consumption communities, in many cases these are communities that were encouraged and organized by larger energy companies, and there are only a handful of real energy communities in which households participate according to democratic principles. Until the end of 2023, self-consumption was based on net-metering, which has now been replaced by net-billing. Since suppliers are not yet ready to implement the new system and are currently not ready to sign contracts for collective self-consumption, the projects are being halted. The concept of energy sharing, which could be another option for collective self-consumption, has only just begun to be discussed, and it will probably be a long time before the first pilot projects are implemented.

Supporters of energy communities come from various fields: existing energy communities and cooperatives themselves, NGOs, local energy agencies, some municipalities, research organizations, and some companies in the field of RES. Their regular involvement in decision-making processes on matters relevant to energy communities in the past has, despite some successes, been generally less successful. In order to connect, learn from each other, and advocate more effectively, the most active advocates of energy communities joined forces in the informal Energy Community Network this autumn. The network will strive to improve the support framework for energy communities, as well as to raise awareness of different target groups about energy communities. The analysis also showed the need for information, awareness-raising, and education activities about energy communities. Better

awareness of the public, decision-makers and municipalities can consequently improve the operating conditions of energy communities and increase the interest of residents to participate in their projects.

Based on the findings of the assessment policy recommendations were prepared. The main recommendations are: to adopt the enabling framework for energy communities as soon as possible, improve the regulatory framework, improve the financing of energy communities by providing support for preparatory activities, and prepare implementation measures for addressing energy poverty through energy communities.

7. Maturity upgrade action plan in English

Based on the findings of the analysis, an action plan was prepared to upgrade the level of maturity of energy communities in Slovenia. The action plan focuses on areas that have been identified as those that can achieve the necessary progress within the limited time frame of the project. These areas are:

- regulatory framework, business models, and financing, which are addressed through advocacy activities,
- networking and cooperation of energy community advocates and strengthening of their advocacy capacities, and
- low awareness of energy communities, which will be addressed through communication activities.

Maturity upgrade action plan

- The table presents the plan for upgrading the maturity of energy communities in Slovenia, which will be implemented by the end of the Life-COMET project (October 2026) and aims to upgrade the maturity level of energy communities from the current level 2 to level 3. The plan addresses the identified weaknesses of the support framework for energy communities (insufficient regulatory framework, lack of developed business models, financing needs), aims at strengthening networking and cooperation among energy community supporters and strengthening their advocacy activities, and last but not least, addresses the low awareness about energy communities in Slovenia.

Objective	How will the objective be achieved?	Until when?	By whom?	With what resources?
Adoption of Enabling framework for Energy Communities Plan based on an assessment of barriers and opportunities	Advocacy activities for the adoption of the Framework: (1) Preparation of own analysis of barriers and opportunities for energy communities (2) Preparation of recommendations for the Enabling	(1-2) by the end of January 2025 (3) until adoption of the Enabling Framework - expected in the first half of 2025	Focus, in cooperation with Coalition for energy communities	Project funding

	<p>Framework for energy</p> <p>(3) active participation in the process of preparing the Barriers and Opportunities Assessment and the Enabling Framework, which will be led by the competent ministry</p>			
Improving the regulatory framework for energy communities	<p>Advocacy activities:</p> <p>(1) Detailed analysis of the regulatory changes needed or the need for new regulations to improve the regulatory framework</p> <p>(2) Preparation of recommendations to improve the regulatory framework</p> <p>(3) Dissemination of the recommendations to relevant decision-makers</p>	<p>(1) by end of June 2025</p> <p>(2) by end of August 2025</p> <p>(3) September 2025</p>	Focus, in cooperation with Coalition for energy communities	Project funding
Improving knowledge of successful business models for energy communities among energy	<p>(1) Analysis of existing successful business models that are well established in Europe</p>	<p>(1) by June 2025</p> <p>(2) by September 2025</p>	Focus	Project funding

community supporters	(2) Presentation of the analysis and its conclusions to the members of the Coalition for energy communities			
Introduction of financial support for preparatory work for energy community projects (technical assistance)	<p>Advocacy activities:</p> <p>(1) preparation of a proposal for the introduction of financial support for technical assistance for energy communities, with an explanatory part</p> <p>(2) Presentation of the proposal to relevant decision-makers (Ministry of the Environment, Climate and Energy, Eco Fund sklad, Borzen)</p>	(1-2) until October 2025	Focus, in cooperation with Coalition for energy communities	Project funding
Improved networking of energy community supporters	<p>(1) Regular meetings of the Coalition for energy communities</p> <p>(2) Regular exchange of information between members of the network via electronic communication</p>	<p>(1) 2 meetings per year for the duration of the project</p> <p>(2) by the end of the project (October 2026)</p>	Focus and members of the Coalition for energy communities	European Climate Foundation (ECF) funding

Improved capacity of the Coalition for energy communities	(1) Advocacy capacity building workshops for network members - 2 workshops by August 2026	(1) until August 2026	Focus and the Coalition for energy communities	European Climate Foundation (ECF) funding
Promoting the integration of energy-poor households into energy communities	Advocacy activities: (1) Preparation of recommendations for the design of measures to integrate the energy poor into energy communities on the basis of the Action Plan for Reducing Energy Poverty (2) Presentation of recommendations to relevant decision-makers	(1-2) until October 2025	Focus	Project funding
Raising awareness of energy communities and their benefits	(1) Communication with the media (2) Promotion of interesting studies and analyses via social networks (3) Organisation of events on energy communities (4) Promotion of good practices	(1-4) until October 2026	Focus, Coalition for energy communities, Borzen	Partly project funding, partly N/A

Tabela 4: Action Plan to Upgrade the Maturity of Energy Communities in Slovenia

Priloga 1

Predloga:

Povzetek v angleščini:

- Stopnja zrelosti glede prenosa, regulativnega okvira in strategij ali politik in akcijskih načrtov
- Stopnja zrelosti glede poslovnih vidikov (poslovni modeli, dostop do financiranja ...)
- Stopnja zrelosti v zvezi z mrežami, znanjem, ozaveščenostjo in sodelovanjem deležnikov
- Če je na voljo, ponazorite stanje z ustreznimi statističnimi podatki
- Možni in potrebni naslednji koraki glede na situacijo (priporočila politike)

Uvod v oceno nacionalnega statusa za razvoj in delovanje energetske skupnosti

- Kontekst energetske skupnosti v državi
- Stanje razvoja energetske skupnosti v državi
- Če je na voljo, ponazorite stanje z ustreznimi statističnimi podatki

1. Politična volja in angažma

- Kako predane so nacionalne in regionalne vlade spodbujanju energetske skupnosti v svojih strategijah energetskega prehoda?
- Ali obstaja jasna politična podpora projektom energetske skupnosti, ki se odraža v zakonodaji, javnih izjavah ali namenskih programih?

2. Nacionalni proces prenosa EU zakonodaje

- Kako daleč je nacionalni proces prenosa direktiv EU v zvezi z energetske skupnosti?
- Ali obstajajo izzivi ali zamude pri prenosu teh direktiv v nacionalno zakonodajo?

3. Lokalne, regionalne in nacionalne strategije

- Kakšne strategije obstajajo na lokalni, regionalni in nacionalni ravni za podporo razvoju energetske skupnosti?
- Kako so energetske skupnosti vključene v druge pomembne strategije in načrte in ali se potencial energetske skupnosti odraža v njih?

4. Regulativni okviri

- Kako jasni in podporni so obstoječi (nacionalni) regulativni okviri za razvoj in delovanje energetske skupnosti?
- Ali obstajajo kakšne regulativne ovire ali nejasnosti, ki ovirajo vzpostavitev in delovanje energetske skupnosti?

5. Poslovni modeli

- Ali obstajajo uveljavljeni poslovni modeli, ki omogočajo oblikovanje in trajnost energetske skupnosti?
- Kako ugodni so tržni pogoji za energetske skupnosti? Kaj je treba spremeniti, da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji za vse udeležence na trgu?

6. Financiranje

- Kako dostopne so možnosti financiranja za projekte energetskih skupnosti, vključno z nepovratnimi sredstvi, posojili in subvencijami?
- Ali obstajajo mehanizmi za privabljanje zasebnih naložb v pobude energetske skupnosti?

7. Skupna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost

- Kateri ukrepi so na voljo za spodbujanje skupnostne samooskrbe v energetskih skupnostih? Kaj pa ukrepi za varčevanje z energijo in energetska učinkovitost znotraj energetskih skupnosti?
- Ali obstajajo pobude za izobraževanje in opolnomočenje članov skupnosti za sprejemanje energetske učinkovitih praks?

8. Mreženje, znanje in ozaveščenost

- Kako razvita in učinkovita so obstoječe mreže za energetske skupnosti?
- Kakšna je stopnja znanja in strokovnega znanja med energetskimi akterji o energetskih skupnostih ter stopnja ozaveščenosti javnosti o energetskih skupnostih?

9. Vključevanje deležnikov

- Kako aktivno so zainteresirane strani vključene v razvoj in pregled politik in predpisov za energetske skupnosti?
- Ali obstajajo mehanizmi za stalen dialog in povratne informacije med oblikovalci politik, zainteresiranimi stranmi in predstavniki skupnosti?

10. Lestvica zrelosti skupnostne energije

Partnerji ocenijo stopnjo zrelosti energije skupnosti v vsakem nacionalnem kontekstu na podlagi spodnje matrike. Po izpolnitvi orodja dobijo oceno od 23 do 115, ki poda oceno zrelosti energetskih skupnosti v vsakem nacionalnem kontekstu.

Priloga 2

Orodje za kartiranje energetske zrelosti skupnosti vključuje različne kriterije, po katerih je mogoče oceniti stopnjo zrelosti skupnosti. Ti kriteriji so **(1) Politična volja in angažma, (2) Proces prenosa EU zakonodaje, (3) Lokalne, regionalne in nacionalne strategije, (4) Regulativni okvir, (5) Poslovni modeli, (6) Financiranje, (7) Skupnostna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost, (8) mreženje, (9) znanje, (10) ozaveščenost in (11) sodelovanje deležnikov.**

Zeleno obarvani kriteriji: trojne točke

Modro obarvani kriteriji: dvojne točke

Rumeno obarvani kriteriji: enojne točke

Kriterij	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
----------	-------	-------	-------	--------	---------

Politična volja	Na strani odločevalcev ni politične volje	Obstajajo minimalni znaki politične volje, odločevalci izkazujejo minimalno podporo	Obstaja nekaj politične volje, vendar ni zelo podpora za energetske skupnosti, odločevalci zmerno podpirajo energetske skupnosti	Obstaja precej visoka politična podpora in odločevalci so precej angažirani	Obstaja visoka politična podpora, odločevalci so v celoti predani in angažirani
Proces prenosa EU zakonodaje	Relevantne EU direktive sploh niso bile prenesene v nacionalno zakonodajo	Relevantne EU direktive so minimalno prenešene v nacionalno zakonodajo in prenos je nizke kvalitete	Relevantne EU direktive so delno prenešene v nacionalno zakonodajo in prenos ni visoke kvalitete	Relevantne EU direktive so precej dobro prenešene v nacionalno zakonodajo in prenos je precej dobre kvalitete	Relevantne EU direktive so v celoti prenešene v nacionalno zakonodajo in prenos je kvaliteten
Lokalne, regionalne in nacionalne strategije	Lokalne, regionalne in nacionalne strategije, politike ali akcijski načrti ne obstajajo, energetske skupnosti niso omenjene v nobeni drugi strategiji, politiki ali akcijskem načrtu	Energetske skupnosti so v strategiji, politiki ali akcijskem načrtu minimalno omenjene	Nekatere lokalne, regionalne in nacionalne strategije in politike ali akcijski načrti so na voljo, vendar niso ambiciozni	Lokalne, regionalne in nacionalne strategije in politike ali akcijski načrti so na voljo in so zmerno kakovostni ter zmerno ambiciozni	Na voljo so lokalne, regionalne in nacionalne strategije in politike ali akcijski načrti, ki so kakovostni in zelo ambiciozni.
Regulativni okvir	Predpisov o energetskih skupnostih ni	Predpisi vsebujejo minimalne elemente organiziranosti energetskih skupnosti, vendar so nezadostni za	Predpisi vsebujejo nekatere elemente organiziranosti energetskih skupnosti in omogočajo določeno	Predpisi dokaj dobro organizirajo delovanje energetskih skupnosti in omogoča jo dokaj dobro podporo	Veljajo kakovostni predpisi, ki urejajo vse oblike skupnosti

		spodbujanje delovanja energetskih skupnosti	podpora delovanju energetskih skupnosti	njihovemu delovanju	
Poslovni modeli	Ni uveljavljenih poslovnih modelov, ki bi olajšali oblikovanje in trajnost energetskih skupnosti	Obstaja vsaj 1 uveljavljen poslovni model, ki omogoča oblikovanje in trajnost energetskih skupnosti	Obstajata vsaj 2 različna uveljavljena poslovna modela, ki omogočata oblikovanje in trajnost energetskih skupnosti	Obstajajo vsaj 3 različni uveljavljeni poslovni modeli, ki omogočajo oblikovanje in trajnost energetskih skupnosti	Obstajajo vsaj 4 različni uveljavljeni poslovni modeli, ki omogočajo oblikovanje in trajnost energetskih skupnosti
Financiranje	Financiranje v obliki dotacij, posojil in subvencij ni na voljo	Financiranje v obliki nepovratnih sredstev, posojil in subvencij je minimalno in sploh ni zadovoljivo	Nekaj financiranja v obliki nepovratnih sredstev, posojil in subvencij je na voljo, vendar ni zadovoljivo	Večina oblik financiranja (nepovratna sredstva, posojila, subvencije, davčne olajšave, drugo) je na voljo in nekako dostopna	Vse oblike financiranja (nepovratna sredstva, posojila, subvencije, davčne olajšave, drugo) so na voljo in lahko dostopne
Skupnostna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost	Ni ukrepov za spodbujanje skupnostne samooskrbe, varčevanja z energijo in energetske učinkovitosti	Obstaja vsaj en ukrep za spodbujanje skupnostne samooskrbe, varčevanja z energijo in energetske učinkovitosti	Obstajata vsaj 2 ukrepa za spodbujanje skupnostne samooskrbe, varčevanja z energijo in energetske učinkovitosti	Obstajajo vsaj 3 ukrepi za spodbujanje skupnostne samooskrbe, varčevanja z energijo in energetske učinkovitosti	Vzpostavljeni so vsaj 4 ukrepi za spodbujanje skupnostne samooskrbe, varčevanja z energijo in energetske učinkovitosti
Mreženje	Trenutno ni obstoječih mrež za energetske skupnosti in nobenih obstoječih	Mreža je v fazi oblikovanja	Neformalna mreža obstaja, je delno financirana in delujoča, zmerno aktivna in minimalno	Neformalna ali formalna mreža obstaja, je precej dobro financirana in operativna, precej dobro	Obstoječe mreže so registrirane formalne enote, v celoti financirane in delujoče, zelo aktivne in

	prizadevanj za mreženje		močana kot zagovorniški akter	aktivna in je precej močan zagovorniški akter	pomemben akter zagovorništva
Znanje	Energetski akterji nimajo znanja in izkušenj o energetskih skupnostih	Energetski akterji imajo določeno raven znanja in izkušenj o energetskih skupnostih	Med energetskimi akterji obstaja srednja raven znanja in strokovnosti o energetskih skupnostih	Energetski akterji imajo precej visoko raven znanja in strokovnosti o energetskih skupnostih	Raven znanja in strokovnosti o energetskih skupnostih je med energetskimi in drugimi akterji, kot so lokalne skupnosti, odločevalci, gospodarstveniki, itn. visoka
Ozaveščenost	Ozaveščenosti javnosti o energetskih skupnostih ni ali skoraj ni	Obstaja določena raven ozaveščenosti javnosti o energetskih skupnostih	Ozaveščenost javnosti o skupnostni energiji je srednja	Ozaveščenost javnosti o energetskih skupnostih je precej visoka	Ozaveščenost javnosti o energetskih skupnostih je zelo visoka
Vključevanje deležnikov	Zainteresirane strani sploh niso vključene v razvoj in pregled politik in predpisov energetskih skupnosti	Zainteresirane strani so minimalno vključene v razvoj in pregled politik in predpisov za energetske skupnosti, dialog z oblikovalci politik pa je minimalen.	Zainteresirane strani so nekoliko vključene v razvoj in pregled politik in predpisov energetske skupnosti, dialog z oblikovalci politik pa je na srednji ravni.	Zainteresirane strani so precej dejavno vključene v razvoj in pregled politik in predpisov energetske skupnosti, dialog z oblikovalci politik pa je precej dobro vzpostavljen	Zainteresirane strani so zelo dejavno vključene v razvoj in pregled politik in predpisov energetske skupnosti, poteka pa stalen dialog z oblikovalci politik.

Na podlagi ocene kriterijev je vsak partner dobil skupno oceno od 23 do 115 točk, po kateri je bila ocenjena stopnja zrelosti skupnostne energije v državnem merilu.

Skupne ocene:

23-35 točk (Stopnja 1): Razvoj energetskih skupnosti je na precej nizki stopnji razvoja, brez ali s šibkim strateškim in regulativnim okvirom, brez ali s slabo razvitimi poslovnimi modeli, brez ali s slabim dostopom do financiranja, brez ali s slabo delujočimi mrežami energetskih skupnosti, brez ali s slabim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter brez ali s slabim znanjem in ozaveščenostjo o energetskih skupnostih.

36-60 točk (Stopnja 2): Razvoj energetskih skupnosti je na minimalni ravni razvoja, z minimalnim strateškim in regulativnim okvirom, minimalno razvitimi poslovnimi modeli, minimalnim dostopom do financiranja, minimalno delujočimi mrežami energetskih skupnosti, minimalnim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter minimalnim znanjem in ozaveščenostjo o energetskih skupnostih.

61-80 točk (Stopnja 3): Razvoj energetskih skupnosti je na zmerni stopnji razvoja, z zmerno razvitim strateškim in regulativnim okvirom, zmerno razvitimi poslovnimi modeli, zmerno dobrim dostopom do financiranja, delujočimi mrežami energetskih skupnosti, zadovoljivo vključenostjo zainteresiranih deležnikov ter zmernim znanjem in ozaveščenostjo o energetskih skupnostih.

81-100 točk (Stopnja 4): Razvoj energetskih skupnosti je na precej visoki stopnji razvoja, z dokaj dobro vzpostavljenim strateškim in regulativnim okvirom, dokaj dobro razvitimi poslovnimi modeli, primernim dostopom do financiranja, dokaj dobro delujočimi mrežami energetskih skupnosti, dokaj dobro vključenostjo zainteresiranih deležnikov ter dokaj visoko ravno znanja in ozaveščenosti o energetskih skupnostih.

101-115 točk (Stopnja 5): Razvoj energetskih skupnosti je na zelo visoki ravni razvoja, z zelo dobrim do odličnim strateškim in regulativnim okvirom, zelo dobro ali odlično razvitimi poslovnimi modeli, zelo dobrim do odličnim dostopom do financiranja, zelo dobro ali odlično delujočimi mrežami energetskih skupnosti, zelo dobrim do odličnim sodelovanjem zainteresiranih deležnikov ter zelo dobrim do odličnim znanjem in ozaveščenostjo o energetskih skupnostih.

Priloga 3

Kriterij	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Politična volja			→		→
Proces prenosa EU zakonodaje			→		→
Lokalne, regionalne in nacionalne strategije		→	→		
Regulativni okvir				→	→
Poslovni modeli		→		→	

Financiranje					
Skupnostna samooskrba, varčevanje z energijo in energetska učinkovitost					
Mreženje					
Znanje					
Ozaveščenost					
Vključevanje deležnikov					

Akcijski načrt za nadgradnjo zrelosti energetskih skupnosti

Partnerji so nato izpolnili tabelo akcijskega načrta nadgradnje zrelosti glede na to, kaj želijo doseči z nadgradnjo zrelosti in kakšni so njihovi konkretni cilji. Nato so morali izpolniti tabelo po kategorijah: kaj bo narejeno za doseg cilja, do kdaj, kdo in s kakšnimi sredstvi.

Cilj	Kaj bo narejeno za doseg cilja?	Do kdaj?	S strani koga?	S kakšnimi viri?
PRIMER: V celoti prenešeni EED in EPBD direktiva	<ul style="list-style-type: none"> Lobiranje za spremembo energetskega zakona Zagotoviti priporočila za spremembo energetskega zakona Mobilizirati različne akterje za podporo spremembam energetskega zakona 	<ul style="list-style-type: none"> September 2024 December 2024 Januar – Marec 2024 	<ul style="list-style-type: none"> Focus Focus Nacionalna koalicija energetskih skupnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Projektno financiranje Projektno financiranje Prostovoljni prispevki iz prihodkov energetskih skupnosti

lifecomet.rescoop.eu

